

UCHWAŁA NR XVII/264/2019
RADY MIASTA KALISZA
z dnia 28 listopada 2019 r.

**w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Kalisza
na lata 2019-2023**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.), art. 91, art. 92 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2019r. poz. 511 z późn.zm.), art. 1 ust.1, art. 2 ust. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2018r. poz. 1878 z późn. zm.), art. 3 ust.1, art.9 ust.1 ustawy z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. 2018r. poz. 1492 z późn.zm.), w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz.U. z 2017r. poz. 458) uchwała się co następuje:

§ 1

Uchwała się Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Kalisza na lata 2019-2023, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kalisza.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miasta Kalisza
/.../
Tadeusz Skarżyński

UZASADNIENIE
do UCHWAŁY Nr XVII/264/2019
RADY MIASTA KALISZA
z dnia 28 listopada 2019r.

**w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Kalisza
na lata 2019-2023**

Obowiązek wprowadzenia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Kalisza wynika z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla miasta Kalisza powstał dzięki osobom, instytucjom oraz organizacjom pozarządowym, które biorą aktywny udział w kształtowaniu systemu zdrowia psychicznego na rzecz mieszkańców Kalisza. Funkcję koordynatora realizacji Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta przypisano zarządzeniem Nr 131/2019 Prezydenta Miasta Kalisza Zespołowi Koordynującemu ds. ochrony zdrowia psychicznego, który tworzy, koordynuje i monitoruje jego wdrażanie i realizację założonych w nim celów. Aby zapewnić wysoki poziom dokumentu zarówno pod względem zawartych w nim informacji i wskazówek, jak również koncepcji i kierunku szerzenia profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego wśród naszych mieszkańców podczas tworzenia powyższego Programu skorzystano z wsparcia i doradztwa ekspertów.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Kalisza stanowi podsumowanie dotychczasowych działań oraz ramowe określenie założeń i kierunków polityki w obszarze zdrowia psychicznego na najbliższe lata.

Prezydent
Miasta Kalisza
/.../
Krzysztof Kinastowski

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XVII/264/2019
Rady Miasta Kalisza
z dnia 28 listopada 2019 r.

**PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DLA MIASTA KALISZA
na lata 2019-2023**

Spis treści

Program ochrony zdrowia psychicznego dla Miasta Kalisza na lata 2019-2023.

I Wstęp	3
II Ochrona zdrowia psychicznego w mieście Kaliszu	4
1. Pomoc osobom, których dotyczą problemy związane ze zdrowiem psychicznym w mieście Kaliszu	5
2. Pomoc dzieciom - osobom, które nie uzyskały pełnoletniości	8
3. Pomoc i wsparcie dla osób starszych - osób, które ukończyły 60 rok życia ...	9
III Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego- zadania dla samorządów powiatów i gmin	10
1. Cele i zadania Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.....	10
2. Cele operacyjne i szczegółowe Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego będące w gestii samorządu terytorialnego.....	11
IV Cele i zadania Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	13
V Podsumowanie	17
VI Podstawy prawne Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	18

I Wstęp

Istnieje wiele definicji zdrowia, jednakże najbardziej znaną i odzwierciedlającą wszystkie jego aspekty definicją jest definicja Światowej Organizacji Zdrowia z 1947 roku mówiąca, iż zdrowie „to stan zupełnego, fizycznego, psychicznego oraz społecznego dobrostanu, a nie tylko brak choroby lub ułomności”. Zachowanie równowagi na każdej z wymienionych płaszczyzn wydaje się być optymalne dla utrzymania zdrowia. Dokumentem integrującym działania prospołeczne Miasta Kalisza, uwzględniającym społeczne zagrożenia zdrowia, a więc i zdrowia psychicznego, jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2016-2025. Racjonalna i dobrze zorganizowana polityka społeczna jest istotnym wsparciem dla polityki zdrowotnej poprzez tworzenie warunków dla bezpieczeństwa socjalnego, ładu społecznego i życia rodzinnego obywateli. Zaspokojenie tych potrzeb pozytywnie wpływa na kondycję psychiczną społeczeństwa zarówno jako całości, jak i poszczególnych osób. Brak wsparcia udzielonego jednostce w trudnej sytuacji życiowej staje się często przyczyną zagrożenia jej zdrowia, a szczególnie zdrowia psychicznego.

Zdrowie psychiczne jest w Polsce uznawane za fundamentalne dobro osobiste człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do podstawowych obowiązków państwa. Promocja zdrowia psychicznego, prewencja zaburzeń psychicznych, leczenie, opieka i rehabilitacja są także priorytetami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i jej krajów członkowskich oraz Unii Europejskiej. W Narodowym Programie Zdrowia (NPZ) na lata 2016-2020 określono, iż celem strategicznym „jest wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu”. Dokument ten określa sześć celów operacyjnych, z czego trzeci stanowi „profilaktykę zdrowia psychicznego i poprawę dobrostanu psychicznego społeczeństwa”. Ponadto w polskich przepisach prawa zdrowie psychiczne znajduje swe odzwierciedlenie głównie w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, której art. 2 określa, że ochrona zdrowia psychicznego obejmuje:

- a) promocję zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- b) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- c) kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Działania te korelują z zapisami Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

II. Ochrona zdrowia psychicznego w mieście Kaliszu

Dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny opisane w „Sytuacji Zdrowotnej Ludności Polski i jej uwarunkowań” pod redakcją Bogdana Wojtyniaka i Pawła Goryńskiego ukazują, iż bardzo niepokojącym zjawiskiem jest duży wzrost zgonów zarówno u kobiet jak i mężczyzn spowodowanych zaburzeniami psychicznymi.

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi sprawowana jest w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza psychiatrycznej opieki zdrowotnej w formie pomocy doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej, szpitalnej i środowiskowej oraz w domach pomocy społecznej. Specjalistyczna opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi sprawowana jest w formie opieki całodobowej zorganizowanej w szpitalach psychiatrycznych i oddziałach psychiatrycznych przy szpitalach ogólnych. Drugą formą opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi jest opieka ambulatoryjna w poradniach zdrowia psychicznego, poradniach odwykowych i poradniach profilaktyki, leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych. Trzecim rodzajem opieki są formy pośrednie leczenia, których podstawową zaletą jest umożliwienie pacjentowi leczenia w jego własnym środowisku i w powiązaniu z nim. Są to oddziały dzienne związane z poradnią lub oddziałem psychiatrycznym w szpitalu, oddziały leczenia środowiskowego prowadzące leczenie w domu pacjenta, hostele oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze.

Poza systemem leczenia psychiatrycznego opiekę nad osobami z zaburzeniami psychicznymi sprawują jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie między innymi ustawy o pomocy społecznej. Szczegółowa diagnoza zagadnień związanych z pomocą społeczną opisana jest w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kalisza na lata 2016-2025. Pomoc społeczna dysponuje domami pomocy społecznej dla upośledzonych umysłowo i przewlekle psychicznie chorych niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Innym oparciem społecznym są warsztaty terapii zajęciowej czy specjalistyczne usługi opiekuńcze udzielane w miejscu zamieszkania pacjenta. Oparcie społeczne udzielane osobom z zaburzeniami psychicznymi polega przede wszystkim na podtrzymywaniu i rozwijaniu ich umiejętności do samodzielnego i aktywnego życia, organizowaniu w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, grup oraz organizacji społecznych, jak również na udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej lub mającej postać innych świadczeń. Niezmiernie ważnym aspektem działań z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, stanowiącym nieodzowne uzupełnienie systemu opieki zdrowotnej nad osobami z zaburzeniami psychicznymi oraz ofiarowanego im oparcia społecznego o charakterze instytucjonalnym, jest realizowanie przedsięwzięć mających na celu budowanie w społeczeństwie odpowiedniego nastawienia wobec osób dotkniętych problemami zdrowia psychicznego. Brak tolerancji i powszechnego społecznego zrozumienia osób z zaburzeniami psychicznymi stają się dla tych osób przeszkodą dla w pełni samodzielnego funkcjonowania, aktywności życiowej i tym samym ich powrotu do zdrowia. Działania ukierunkowane na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane są przede wszystkim przez organizacje pozarządowe funkcjonujące w obszarze

ochrony zdrowia psychicznego, zwłaszcza stowarzyszenia samopomocowe pacjentów i ich rodzin. Podmioty te prowadzą także aktywność o charakterze edukacyjnym, skupioną przede wszystkim na budowaniu w społeczeństwie pozytywnego wizerunku osób dotkniętych zaburzeniami psychicznymi. Ponadto funkcjonujące na terenie miasta placówki oświatowe, szkolno-wychowawcze, poradnia psychologiczno-pedagogiczna i inne realizują powyższe działania, rozszerzając je również o wspomaganie rodzin w opiece, wychowaniu i kształceniu osób z zaburzeniami psychicznymi.

Na dzień 31.12.2018 r. w Kaliszu zamieszkiwało 97.649 osób.

1. Pomoc osobom, których dotyczą problemy związane ze zdrowiem psychicznym w mieście Kaliszu.

1.1 Poradnia lekarza rodzinnego

W Kaliszu funkcjonuje 16 niepublicznych przychodni, w których świadczone są usługi lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Do lekarza pierwszego kontaktu zwracają się pacjenci lub rodziny zmuszone zmierzyć się z dyskomfortem lub zaburzeniem umysłowym, jeżeli chcą wiedzieć, czy zasygnalizowany problem będzie można przezwyciężyć bez kolejnych wizyt specjalistycznych, czy konieczne będzie udanie się do specjalisty.

1.2 Całodobowa opieka stacjonarna dla mieszkańców Miasta świadczona jest przez:

1) Wojewódzki Szpital Zespolony im. Ludwika Perzyny w Kaliszu - Oddział Psychiatryczny, ul. Poznańska 79,

Oddział psychiatryczny jest oddziałem całodobowym, ogólnopsychiatrycznym, zamkniętym i koedukacyjnym. Oddział przyjmuje pacjentów ze wszystkimi rodzajami zaburzeń psychicznych w celu diagnostyki, leczenia i rehabilitacji. Pacjenci objęci są indywidualnym programem terapeutycznym dostosowanym do potrzeb i rodzajów zaburzeń.

2) Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej, Sokołówka 1, Koźminek

Oddział Psychiatryczny Ogólny – diagnostyka i leczenie różnorodnych zaburzeń psychicznych (zaburzenia, nerwice, depresje, psychozy).

1.3 Ambulatoryjna opieka

1) Dienne Oddziały Psychiatryczne - pobyt w Oddziale Dziennym Psychiatrycznym dla osób ubezpieczonych jest bezpłatny i odbywa się na podstawie skierowania od lekarza psychiatry, lekarza rodzinnego lub innych specjalistów. Leczenie w Oddziale ma na celu poprawę funkcjonowania psychospołecznego pacjenta poprzez diagnostykę chorobową, funkcjonalną i problemową oraz oddziaływania leczniczo-terapeutyczne i rehabilitacyjne. Pacjent przebywa w oddziale w ciągu dnia w godzinach popołudniowych, po zakończonych zajęciach wraca do domu.

a) Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” ul. Lipowa 5,

b) Centrum Medyczne Multimed - Tadeusz Jucyk Spółka Jawna, ul. Majkowska 13A,

2) Poradnie zdrowia psychicznego - zajmują się leczeniem różnego rodzaju zaburzeń zdrowia psychicznego i zachowania. Należą do nich: zaburzenia nastroju, takie jak depresja czy mania, zaburzenia lękowe - głównie fobie, zaburzenia obsesyjno-

kompulsywne. Poradnie zdrowia psychicznego organizują różnego typu terapie, adresowane zarówno do osób indywidualnych, jak i małżeństw, rodzin oraz grup.

- a) NZOZ Specjalistyczne Centrum SYNAPSA w Kaliszu, ul. Obozowa 1,
- b) Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie”, ul. Lipowa 5,
- c) Centrum Medyczne Multimed - Tadeusz Jucyk Spółka Jawna, ul. Majkowska 13A,
- d) Konsylium Sarna i Wspólnicy - Spółka Jawna, ul. Karłowicza 4.

1.4 Leczenie osób uzależnionych i ich rodzin - pomoc terapeutyczna, psychologiczna, psychiatryczna osobom uzależnionym i współuzależnionym

- 1) **NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień KARAN**, ul. 29 Pułku Piechoty 35. W ramach Ośrodka funkcjonują:
  - Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych,
  - Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych.
- 2) **NZOZ Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia**, ul. Lipowa 5,
- 3) **Centrum Medyczne Multimed - Tadeusz Jucyk Spółka Jawna**, ul. Majkowska 13 A. W ramach Centrum funkcjonuje:
  - Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu,
  - Poradnia Leczenia Uzależnień.
- 4) **Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej**, Sokołówka 1, Koźminek
  - Oddział Leczenia Zespołów Abstynencyjnych - pomoc medyczna dla pacjentów z nasilonymi objawami abstynencyjnymi (po odstawieniu alkoholu, leków, narkotyków, dopalaczy).
  - Oddział Leczenia Uzależnień Murowaniec 1, Koźminek.
- 5) **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**
Urząd Miasta Kalisza Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, ul. Kościuszki 1a
- 6) **Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin -** działania rehabilitacyjne i wspierające utrzymanie abstynencji, spotkania grup samopomocowych AA, Al-Anon, AN, AH.
  - Abstynencki Klub „Zdrowie i Trzeźwość”, ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 43,
  - Abstynencki Klub Wzajemnej Pomocy „Jantar”, ul. Śródmiejska 23,
  - Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu i ich Rodzinom „ŻYCIE”, ul. Lipowa 5,
  - Stowarzyszenie KARAN Punkt Konsultacyjny ds. Narkomanii , ul. Graniczna 1.

1.5 Organizacja i stowarzyszenia działające na rzecz osób bezdomnych

- 1) **Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Kaliskie**, ul. Warszawska 93,
- 2) **Caritas Diecezji Kaliskiej**, ul. Prosta 1,
  - Miejski Punkt Konsultacyjno- Interwencyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin (kobiet i mężczyzn) w tym osób bezdomnych, ul. Stawiszyńska 20 (konsultacje bezpłatne)
  - Jadłodajnia, ul. Stawiszyńska 20,
  - Całodobowe schronisko dla bezdomnych mężczyzn, „Dom Bartymeusza” w Domaniewie ,

- 3) **Polski Czerwony Krzyż**, ul. Dobrzecka 2,
  - Noclegownia dla bezdomnych mężczyzn z problemem alkoholowym,
  - Ogrzewalnia dla kobiet i mężczyzn z problemem alkoholowym.

1.6 Organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz osób potrzebujących pomocy i wsparcia

Zakres działania: wspieranie, aktywizowanie i pomoc osobom, które z różnych powodów znajdują się na marginesie życia społecznego i ze względu na swoją sytuację życiową oraz chorobę nie są w stanie same powrócić do społeczeństwa i normalnego życia

- 1) **Fundacja „Bread of life”** Oddział w Kaliszu, ul. Śródmiejska 24A,
- 2) **Fundacja Chrześcijański Ośrodek Pomocy Społecznej CHOPS**, ul. Górnośląska 57/40,
- 3) **Kaliski Klub „Amazonki”**, ul. Staszica 28A,
- 4) **Fundacja Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych "Miłosierdzie"** - Warsztat Terapii Zajęciowej, ul. Graniczna 20,
- 5) **Zgromadzenie Zakonne Małe Dzieło Boskiej Opatrzności** - Orioniści Prowincja Polska
  - Warsztat Terapii Zajęciowej, ul. Kościuszki 24,
  - Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Kaliszu, ul. Kościuszki 24, budynek B,

1.7 Pozostałe instytucje w których można uzyskać pomoc

- 1) **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu**, ul. Obywatelska 4,
Osoby dotknięte zaburzeniami psychicznymi i ich rodziny mogą uzyskać pomoc w zakresie:
  - zapewnienia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
  - specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo lub wykazujących inne przewlekłe zaburzenia, czynności psychicznych,
  - skierowania do ośrodków wsparcia o zasięgu lokalnym na pobyt dzienny lub na pobyt całodobowy,
  - w formie skierowania do domu pomocy społecznej na terenie całego kraju,
  - mogą ubiegać się o umieszczenie w mieszkaniu chronionym,
  - poradnictwa psychologicznego.Ponadto osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich rodziny mogą korzystać z ogólnodostępnych świadczeń kierowanych do wszystkich mieszkańców.
  - **Dział Interwencji Kryzysowej, ul. Graniczna 1,**
  - **Zespół Interdyscyplinarny Kalisz ul. Graniczna 1.**
- 2) **Komenda Miejska Policji**, ul. Kordeckiego 36
- 3) **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności**, ul. Staszica 47a.

2. Pomoc dzieciom - osobom, które nie uzyskały pełnoletności

2.1 Poradnie

1) Centrum Diagnostyki i Terapii Zaburzeń Rozwoju ,

– poradnia dla osób z autyzmem dziecięcym lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju (w ramach NFZ) – ul. Podkowińskiego 2,

Poradnia zapewnia bezpłatnie: wielospecjalistyczną diagnozę zespołową prowadzoną przez: psychologa, psychiatrę, pediatrę, logopedę, pedagoga specjalnego, objęcie dziecka terapią objęcie rodziny wsparciem, bogatą ofertę zajęć terapeutycznych.

2) Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna Nr 1, ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 3b,

Poradnia zapewnia bezpłatnie: prowadzenie badań psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych, doradztwo zawodowo-edukacyjne, pomoc psychologiczną, pedagogiczną i terapeutyczną dla dzieci i ich rodziców oraz pomoc dzieciom i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

3) Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży - Centrum Medyczne Multimed

- Tadeusz Jucyk Spółka Jawna, Majkowska 13 A,
Poradnia zapewnia: diagnozę i terapię zaburzeń rozwojowych, problemów związanych z nauką, zdrowiem psychicznym, pomoc rodzicom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.

4) Poradnia Psychiatryczna dla Dzieci i Młodzieży, ul. Lipowa 5.

2.2 Organizacje pozarządowe i podmioty działające na rzecz dzieci:

- 1) Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Autystycznym w Kaliszu, ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 56/29,**
- 2) Stowarzyszenie „Bądźmy Razem” - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, ul. Augustyna Kordeckiego 17A,**
- 3) Fundacja na Rzecz Pomocy Dzieci Niepełnosprawnych „Nowa Nadzieja”, ul. Nowy Świat 13,**
- 4) Fundacja „Wygrajmy z czasem”, ul. Dobrzecka 16/4,**
- 5) Fundacja Wspomagania Rozwoju Dzieci „Papilio Dzieciom”, Al. Wojska Polskiego 2A.**

2.3 Świetlice środowiskowe realizujące pozalekcyjne programy opiekuńczo-wychowawcze zawierające elementy socjoterapii dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym:

zakres działań: działalność opiekuńczo - wychowawcza dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, realizacja programu socjoterapeutycznego, dożywianie, imprezy okolicznościowe, obozy profilaktyczno-terapeutyczne.

- 1) Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN – świetlica „Pinokio”, ul. Graniczna 1,**
- 2) Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu - świetlica „Nazaret”, ul. Śródmiejska 43 (wejście od ul. Kopernika),**
- 3) Zgromadzenie Sióstr Nauczycielek Św. Doroty Córki Najświętszych Serc, Pl. Św. Stanisława 4,**

- 4) **Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia** – świetlica „Studnia Jakubowa”, ul. Kościuszki 24,
- 5) **Caritas Diecezji Kaliskiej** – Kaliski Dom Opieki – świetlica „SAMARYTANIN”, ul. Stawiszyńska 20,
- 6) **Parafia Opatrzności Bożej** - Świetlica „Wzrastanie w wierze i miłości”, ul. Polna 8,
- 7) **Parafia Katedralna św. Mikołaja** - Świetlica „Anielska Ostoja”, ul. 3-go Maja 13.

3. Pomoc i wsparcie dla osób starszych - osób, które ukończyły 60 rok życia

Wsparcia oraz pomocy w trudnych sytuacjach życiowych osobom starszym udzielają również organizacje pozarządowe, których działalność ukierunkowana jest na pomoc osobom i ich rodzinom. Organizacje skupiają w swoich szeregach osoby, których dotknęły podobne problemy, a także specjalistów określonej dziedziny mogących udzielić fachowej pomocy. Niektóre organizacje pozarządowe prowadzą swoje placówki (poradnie, punkty konsultacyjne, ośrodki), gdzie zatrudnieni specjaliści udzielają profesjonalnych konsultacji, porad, prowadzą terapię.

3.1 Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych :

- 1) Polski Komitet Pomocy Społecznej, ul. Górnośląska 6,
- 2) Polski Czerwony Krzyż, ul. Dobrzecka 2,
- 3) Caritas Diecezji Kaliskiej, ul. Prosta 1a,
- 4) Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Bank Chleba”, ul. Harcerska 10,
- 5) Fundacja „Z godnością”, ul. Zagorzynek 34,
- 6) Fundacja „Mocni Miłością”, ul. Szewska 1,
- 7) Fundacja „Piąta Pora Roku”, ul. ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 26/44,
- 8) Kaliskie Towarzystwo Opieki Paliatywnej, ul. Karłowicza 4,
- 9) Fundacja Chrześcijański Ośrodek Pomocy Społecznej CHOPS, ul. Górnośląska 57/ 40,

3.2 Organizacje zrzeszające osoby starsze

- 1) Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku „Calisia”, ul. Targowa 24,
- 2) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Okręgowy, ul. Skalmierzycka 10,
- 3) Kaliskie Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów, ul. Targowa 3-5-7,
- 4) Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów, ul. Polna 29,
- 5) Stowarzyszenie "Seniorzy Piwonice" ul. Ptolemeusza 13,
- 6) Stowarzyszenie „Pod lasem”, ul. Lubelska 40,
- 7) Związek Emerytów i Rencistów Pożarnictwa RP Koło w Kaliszu, ul. Nowy Świat 40- 42,
- 8) Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych przy Komendzie Miejskiej Policji w Kaliszu ul. Kordeckiego 36,
- 9) Stowarzyszenie „Rodzina Katyńska” w Kaliszu, ul. Stawiszyńska 2,
- 10) Związek Inwalidów Wojennych RP, ul. Skalmierzycka 10,
- 11) Związek Sybiraków Oddział w Kaliszu, ul. Wąska 13, 62-800 Kalisz,
- 12) Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i byłych Więźniów Politycznych, ul. Skalmierzycka 10,

13) Związek Żołnierzy Wojska Polskiego Koło nr 1 w Kaliszu, ul. Prymasa S. Wyszyńskiego 43 m 46.

III. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego - zadania dla samorządów powiatów i gmin.

Podstawą prawną Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022.

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, zwany dalej Programem, określa strategię działań, mających na celu:

1. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb;
2. kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi postaw społecznych polegających na zrozumieniu, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Podmiotami biorącymi udział w realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego są ministrowie właściwi do spraw: zdrowia, pracy, zabezpieczenia społecznego i rodziny, oświaty i wychowania, sprawiedliwości, obrony narodowej, a także Narodowy Fundusz Zdrowia, samorządy województw, powiatów oraz gmin. W realizacji zadań wynikających z Programu mogą również uczestniczyć organizacje społeczne, samorządy zawodowe, kościoły, a także inne podmioty, które zakresem swojej działalności obejmują cele i zadania Programu.

1. Cele i zadania Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

1. Celami głównymi Programu są:

- 1) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb,
- 2) prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych ramach programu.

2. Do celów szczegółowych i zadań programu należą:

- 1) w zakresie zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb:
  - upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej,
  - upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
  - aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi,
  - skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy,
  - udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom,
- 2) w zakresie prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:

- opracowanie ogólnych zasad postępowania dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach,
  - prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) w zakresie monitorowania i oceny skuteczności działań realizowanych w ramach programu- gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje dotyczące realizacji zadań wynikających z programu, przekazywane przez podmioty wskazane w Programie.

2. Cele operacyjne i szczegółowe Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego będące w gestii samorządu terytorialnego.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego nakłada obowiązek jego realizacji na podmioty administracji publicznej, w tym na samorząd terytorialny.

Celem głównym Programu nałożonym na samorzady powiatów jest:

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.

Struktura celów szczegółowych i zadań Narodowego Programu nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego:

1) upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej

Zadania:

- opracowanie lokalnego programu zwiększania dostępności i zmniejszania nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju Centrów Zdrowia Psychicznego (CZP) oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie lub gminie,
- utworzenie CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 4 Narodowego Programu Zdrowia Psychicznego

Wskaźnik monitorujący: odsetek placówek biorących udział w Programie w okresie roku.

2) Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

Zadania:

- aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej,
- wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w powiatowych centrach pomocy rodzinie

3) Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadania:

- zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie kampanii szkoleniowo- informacyjnej adresowanej do pracodawców

promującej zatrudnienie osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi,

- zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy (PUP),

4) Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy

Zadania:

- powołanie lub kontynuacja lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu; skład zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu lub gminy, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych, zarząd powiatu zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną,
- opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń CZP,
- przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa wielopolskiego aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej lub elektronicznej).

Dodatkowo jednostki samorządu terytorialnego w ramach realizacji celu głównego zobowiązane są do:

5) udzielania wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom

Zadania:

- wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno- pedagogiczne przez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.

IV. Cele i zadania Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Kalisza określa strategię działań realizowanych na terenie Miasta Kalisza i planowanych, zgodnych z Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego, mających na celu zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.

Szeroki zakres merytoryczny programu objęty określeniem „wielostronnej opieki” wskazuje, że realizatorami programu powinny być wszystkie podmioty, których kompetencje dotyczą m.in. zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi odpowiedniego do ich potrzeb dostępu do świadczeń zdrowotnych oraz stworzenia tym osobom warunków do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

1. Cel główny

Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Cele szczegółowe :

1) Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego

Zadania:

- a) działania edukacyjno-informacyjne w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- b) szkolenia w zakresie promocji zdrowia psychicznego.

Sposób realizacji:

- a) konsultacje psychologiczne podczas akcji „Białe Soboty”,
- b) opracowanie/ realizacja w środowisku lokalnym programów promocji zdrowia psychicznego,
- c) promocja programów zdrowia psychicznego w środowisku lokalnym,
- d) edukacja społeczeństwa, w tym pacjentów z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin,
- e) kampanie społeczne, szkolenia, warsztaty, spotkania w zakresie zdrowia psychicznego,
- f) dystrybucja Informatora „Zdrowie psychiczne - gdzie szukać bezpłatnej pomocy”.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba opracowanych/ zrealizowanych programów promocji zdrowia psychicznego,
- b) liczba przeprowadzonych szkoleń, konferencji, warsztatów spotkań, kampanii w zakresie zdrowia psychicznego,
- c) liczba kanałów dystrybucji Informatora,
- d) liczba przeprowadzonych konsultacji psychologicznych podczas akcji „Białe Soboty”.

2) Zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Zadania:

realizacja programu zapobiegania przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym

Sposób realizacji:

- a) wspieranie działań organizacji pozarządowych, placówek oświatowych,

- b) prowadzenie programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie,
- c) zapewnienie schronienia ofiarom przemocy oraz wsparcie terapii,
- d) wspieranie działań edukacyjnych w zakresie opracowanych/ realizowanych programów zapobiegania przemocy w szkole i środowisku lokalnym,
- e) współpraca z placówkami oświatowymi celem zapobiegania zagrożeniom zdrowotnym w zakresie zdrowia psychicznego, tworzenie grup wsparcia konsultacyjnych dla dzieci, rodziców i nauczycieli.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba osób objęta wsparciem i rodzaj działań wspierających,
- b) liczba osób korzystająca z programu korekcyjno-edukacyjnego,
- c) liczba działań organizacji pozarządowych oraz placówek oświatowych,
- d) liczba osób objęta powyższymi działaniami.

3) Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadania:

realizacja lokalnych programów i działań informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

Sposób realizacji:

- a) wspieranie lokalnych działań o charakterze sportowym, kulturalnym, integracyjnym oraz informacyjno-edukacyjnym ukierunkowanym na wsparcie aktywności osób niepełnosprawnych,
- b) wspieranie zdrowego psychicznie starzenia się.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba i rodzaj działań wspierających,
- b) liczba instytucji realizujących.

4) Organizacja systemu pomocy w stanach kryzysu psychicznego

Zadanie:

utrzymanie lokalnego ośrodka interwencji kryzysowej oferującego poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu

Sposób realizacji:

- a) działania/programy, interwencje realizowane przez Dział Interwencji Kryzysowej MOPS,
- b) wspieranie ofiar przemocy, klęsk żywiołowych, katastrof i innych stanów zagrażających zdrowiu,
- c) funkcjonowanie mieszkań dla osób w kryzysie,
- d) pomoc ambulatoryjna dla osób w kryzysie.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba osób korzystających z mieszkań dla osób w kryzysie,
- b) liczba działań,
- c) liczba osób korzystających z pomocy ambulatoryjnej.

2. Cel główny

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb

Cele szczegółowe :

1) Udzielenie wsparcia psychologiczno- pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom

Zadania:

wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Sposób realizacji:

- a) edukacja psychologiczno-pedagogiczna rodziców w zakresie rozwoju dzieci i młodzieży,
- b) edukacja psychologiczno- pedagogiczna nauczycieli w zakresie rozwoju dzieci i młodzieży,
- c) szkolenia, warsztaty, spotkania dla rodziców oraz nauczycieli,
- d) porady, konsultacje dla dzieci, młodzieży i rodziców,
- e) edukacja dzieci i młodzieży w zakresie promocji zdrowia psychicznego,
- f) wspomaganie działalności jednostek oświatowych.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba szkoleń, warsztatów,
- b) liczba porad, konsultacji,
- c) liczba indywidualnych spotkań.

3. Cel główny

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym

Cele szczegółowe:

1) Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej

Zadania:

upowszechnienie informacji o placówkach działających w zakresie ochrony zdrowia psychicznego na rzecz mieszkańców

Sposób realizacji:

- a) promowanie i pozafinansowe wspieranie działań placówek medycznych działających

- w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,
- b) prowadzenie psychoterapii uzależnień, poradnictwa i konsultacji,
  - c) udzielanie informacji o miejscach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba dorosłych korzystających z poradni zdrowia psychicznego,
- b) liczba dzieci i młodzieży korzystających z poradni zdrowia psychicznego i wsparcia psychologicznego.

2) Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

Zadania:

realizowanie lokalnego programu/ działań poszerzenia zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej, w tym także udzielanie pomocy finansowej czy rzeczowej oraz innych świadczeń zgodnie z odpowiednimi przepisami.

Sposób realizacji:

- a) specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- b) warsztaty terapii zajęciowej,
- c) pomoc mieszkaniowa, stacjonarna, środowiskowa,
- d) prowadzenie świetlic dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych z programem socjoterapeutycznym.

Wskaźniki monitoringu:

- a) liczba osób objętych wsparciem specjalistycznych usług opiekuńczych,
- b) liczba osób objęta warsztatami terapii zajęciowej,
- c) liczba podopiecznych Domu Pomocy Społecznej, Dziennego Domu Pomocy Społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy „Tulipan”,
- d) liczba świetlic dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych z programem socjoterapeutycznym,
- e) liczba dzieci korzystających ze świetlic socjoterapeutycznych,
- f) liczba osób w mieszkaniach chronionych.

3) Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadanie:

zróżnicowanie form wspierania zatrudnienia dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi

Sposób realizacji:

- a) zwiększenia udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) wsparcie zatrudnienia i aktywizacja zawodowa w ramach bieżących zadań zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia,

- c) współdziałanie z pracodawcami w zakresie promowania zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) poradnictwo zawodowe.

Wskaźniki monitoringu

- a) liczba osób objęta wsparciem w zatrudnieniu,
- b) liczba podjętych działań,
- c) liczba pracodawców, z którymi podjęto współpracę,
- d) liczba osób objętych szkoleniami - kursami zawodowymi.

4) Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy

Zadanie:

koordynowanie oraz monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego oraz współdziałanie w informowaniu społeczności lokalnej o dostępnych formach pomocy

Sposób realizacji:

- a) działalność Zespołu koordynującego ds. ochrony zdrowia psychicznego,
- b) rozpowszechnianie w formie elektronicznej aktualnego Informatora.

Wskaźniki monitoringu:

- a) coroczne sprawozdanie z realizacji programu - Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych Urzędu Miasta Kalisza - realizowane od 2021,
- b) liczba posiedzeń Zespołu koordynującego ds. ochrony zdrowia psychicznego.

V. PODSUMOWANIE

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla miasta Kalisza powstał w znacznej mierze po to, aby dać mieszkańcom naszego miasta skoncentrowaną wiedzę na temat dostępnych miejsc i form opieki, pomocy i wsparcia psychicznego. Program zawiera informacje o istniejącej infrastrukturze społeczno-zdrowotnej i organizacyjnej z zakresu ochrony zdrowia psychicznego na terenie Kalisza. Określa również kierunki i obecnie realne cele, które są okazaniem najistotniejszych w danej chwili potrzeb w zakresie ograniczenia występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego oraz poprawy jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich. Cele te są zgodne z misją określoną w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Finansowanie odbywa się poprzez funkcjonujący system finansowania usług i świadczeń ze środków finansowych Narodowego Funduszu Zdrowia, świadczeniodawców usług medycznych, budżetu Miasta i środków finansowych będących w dyspozycji organizacji pozarządowych. Miejski Program Ochrony Zdrowia powiązany jest ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Kalisza na lata 2016-2025, Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejskim Programem Przeciwdziałania Narkomanii, Miejskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020, Miejskim Programem Działań na Rzecz z Niepełnosprawnością na lata 2018-2022.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla miasta Kalisza powstał dzięki osobom, instytucjom oraz organizacjom pozarządowym, które biorą aktywny udział w kształtowaniu systemu zdrowia psychicznego na rzecz mieszkańców Kalisza. Funkcję koordynatora realizacji Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta przypisano Zarządzeniem Nr 131/2019 Prezydenta Miasta Kalisza Zespołowi Koordynującemu ds. ochrony zdrowia psychicznego, który tworzy, koordynuje i monitoruje jego wdrażanie i realizację założonych w nim celów. Aby zapewnić wysoki poziom dokumentu zarówno pod względem zawartych w nim informacji i wskazówek, jak również koncepcji i kierunku szerzenia profilaktyki i ochrony zdrowia psychicznego wśród naszych mieszkańców podczas tworzenia powyższego Programu skorzystano z wsparcia i doradztwa ekspertów.

VI. Podstawy prawne Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

1. Art. 68 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 nr 78 poz. 483 z późn.zm.)
2. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (Dz.U. z 2018 poz. 1878 z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 z dnia 8 lutego 2017 r. (Dz.U. z 2017 poz. 458).
4. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 z dnia 4 sierpnia 2016 r. (Dz.U. z 2016 poz. 1492).
5. Ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r. (Dz.U. z 2018 poz. 1492z późn. zm.).
6. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2014 r. (Dz.U. z 2019 poz. 1507 z późn.zm.)

*Przewodniczący
Rady Miasta Kalisza
/.../
Tadeusz Skarżyński*